МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА СПОСОБИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Томілінські читання

Матеріали IX науково-практичної конференції
з міжнародною участю

м. Харків, 27 жовтня 2026 року

Харків – 2026

Міністерство охорони здоров'я України
Харківський національний медичний університет

ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА РІШЕННЯ

Томілінські читання

Матеріали IX науково-практичної конференції з міжнародною участю

м. Харків, 27 жовтня 2026 року

Харків
ХНМУ
2026

УДК 614(477)(082)
Г87

Затверджено вченою радою ХНМУ
Протокол № 10 від 29.10.2026 р.

Редакційна колегія: Наконечна О. А., Нестеренко В. Г., Огнєв В. А., Помогайбо К. Г., Мартиненко Н. М.

Г87 Громадське здоров'я в Україні: проблеми та рішення «Томілінські читання»: матеріали IX науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Харків, 27 жовтня 2026 р. / ред. кол.: О. А. Наконечна, В. Г. Нестеренко, В. А. Огнєв та ін. Харків, 2026. 588 с.

DOI: 10.5281/zenodo.24249730.

УДК 614(477)(082)

© Харківський національний медичний університет, 2026
© О.А. Наконечна, В.Г. Нестеренко, В. А. Огнєв та ін., 2026

Комар О.М.
Еволюція психологічної науки: від класичних парадигм до концепції гібридної психотерапії в епоху цифрових технологій..... **510**

Журавель Я.В.
Цифровізація медичної освіти: розробка електронного курсу з формування комунікативних компетентностей на платформі Moodle..... **513**

СЕКЦІЯ 10.
СТУДЕНТСЬКА НАУКА

Аветисян К.М., Филипась Н.Г., Трегуб П.О.
Куріння як ключовий фактор ризику карциноми легень: дослідження Долла та Гілла 1950 року..... **516**

Гура Д.М., Трегуб П.О.
Роль вакцинації у профілактиці інфекційних захворювань..... **519**

Starkova V.D., Trotsenko O.V., Starkova I.V.
The Phenomenon of the Kyiv-Pechersk Lavra as a Factor of Patriotic Formation of Medical Students **522**

Старіченко Є.С., Бухмін О.О., Трегуб П.О.
Цифрове перенавантаження та його вплив на фізичне психоемоційне самопочуття студентів..... **524**

Сокол М.М., Трегуб П.О.
Медико-соціальна оцінка впливу екранного часу на якість сну та суб'єктивне благополуччя студентів-медиків

та лікарів-інтернів..... **527**

Das Siya, Firke Lokesh, Vlasyk Lyubov
Patterns of caffeine consumption among foreign students and their awareness of its potential effects..... **531**

Томаровська В.С., Трегуб П.О.
Вплив повітряних тривог на рівень концентрації студентів-медиків під час занять..... **532**

Розумович Б.Ю., Нестеренко Р.В.
Особливості підготовки майбутніх лікарів до надання допомоги за стандартами TCCC (Tactical Combat Casualty Care) у вищих медичних навчальних закладах..... **535**

Лисицька С.С., Мисан Р.Р., Трегуб П.О.
Ставлення студентської молоді до профілактичних медичних оглядів..... **538**

Ашихмін О.Г., Іванова Т.В.
Психологічні аспекти супроводу військовослужбовців у процесі реінтеграції до цивільного життя..... **540**

Сокол К.М.,Трегуб П.О.
Дослідження рівня суб'єктивного благополуччя та емоційного вигорання серед студентів-медиків..... **544**

Чеботенко О.Р., Усенко С.Г
Громадське здоров'я та екстрене реагування: порівняльний аналіз суб'єктивної та об'єктивної готовності молоді до надання домедичної допомоги..... **548**

Юркова Ю.О., Трегуб П.О.
Евтаназія як медико-соціальна та етична проблема..... **550**

Погребняк О.О., Іванова Т.В.
Нейробіологічні особливості функціонування острівцевої кори при суїцидальних намірах у контексті сучасної медичної науки..... **553**

Вакуленко А.І., Міщенко М.М.
Сучасні детермінанти ризику розвитку інсульту та їх медико-профілактичне значення..... **556**

Потапова Г.В., Трегуб П.О.
Онлайн-самодіагностика та її вплив на ставлення населення до власного здоров'я..... **559**

Mishchenko S.O., Mishchenko M.M., Mishchenko O.M.
Mental health and academic functioning of medical students during war: implications for medical education in Ukraine..... **561**

Пальваль А. О., Трегуб П. О.
Фактори ризику для здоров'я у медичному середовищі..... **565**

Наукове видання

ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА РІШЕННЯ

Томілінські читання

Матеріали IX науково-практичної конференції з міжнародною участю

курінні та в 49–65 разів у затятих курців порівняно з некурцями, що підтверджує роль тютюну як провідного фактора малігнізації.

Перелік використаних джерел:

1. Doll R., Hill A. B. Smoking and carcinoma of the lung; preliminary report / R. Doll, A. B. Hill. *British Medical Journal*, 1950. Vol. 2. Art. 4682. P. 739–748. https://doi.org/10.1136/bmj.2.4682.739
2. Hopkinson N. S. Smoking and lung cancer – 70 long years on. *The BMJ*, 2024. Art. 384, q443. https://doi.org/10.1136/bmj.q443
3. Daube M. 1950: Anniversaries and action. *Tobacco Control*, No. 29(2), 2020. P. 125–126. https://doi.org/10.1136/tobaccocontrol-2019-055562
4. Brawley O. W. The 70-year arc of tobacco control: from Doll and Hill to modern prevention. *The Lancet Oncology*, 2022. No. 23(1), P. 18–20. https://doi.org/10.1016/S1470-2045(21)00650-3

Гура Д.М., Трегуб П.О.
Харківський національний медичний університет,
м. Харків, Україна

РОЛЬ ВАКЦИНАЦІЇ У ПРОФІЛАКТИЦІ ІНФЕКЦІЙНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ

Вступ. Інфекційні хвороби наразі є однією з найпоширеніших причин, через яку пацієнти звертаються за медичною допомогою до лікарів. Саме тому запобігання їм виступає ключовим завданням для медиків усіх фахових напрямків. Вакцинацію визнають одним із найбільш дієвих способів запобігання хворобам загалом, і її застосовують як для первинної, так і для вторинної профілактики. Завдяки масштабним імунізаційним кампаніям, проведеним по всьому світу за останні півстоліття, вдалося зберегти близько 154 мільйонів людських життів, з яких 146 мільйонів припадають на дітей віком до п`яти років [1].

Стадний імунітет як механізм колективного захисту. Важливим механізмом виступає ефект колективного імунітету (herd effect) – це опосередкований захист осіб, які не отримали вакцину, що з'являється тоді, коли підвищення рівня імунітету серед населення перешкоджає поширенню інфекційних збудників у вразливих спільнотах. Ефект колективного імунітету відіграв ключову роль у викоріненні віспи, сприяв зниженню поширення кашлюку, а також забезпечує захист від грипу та пневмококової інфекції. Для формування такого захисту потрібен високий рівень вакцинального охоплення. Вакцинація, спрямована на зміцнення популяційного імунітету, як і раніше, є основою профілактики хвороб у глобальному масштабі [2].

Безпека вакцин як основа довіри до імунопрофілактики. Безпечність вакцин є вирішальним чинником у формуванні довіри до імунізації та фундаментальною складовою дієвої системи охорони здоров'я. Кожен препарат, який використовують у вакцинації, перед тим як потрапити до пацієнта, проходить сувору перевірку на дотримання критеріїв якості, результативності та безпеки [2]. Оцінка вакцини передбачає не тільки визначення її ефективності, а й аналіз співвідношення між перевагами та потенційними ризиками, а також нагляд за дотриманням стандартів міжнародних вимог [3]. Після отримання реєстрації спостереження за безпекою продовжується за допомогою систем фармаконагляду, що дають змогу виявляти будь-які небажані ефекти і своєчасно реагувати на них.

Сучасні досягнення вакцинопрофілактики. Сучасна вакцинологія активно прогресує. Нині інтенсивно досліджуються вакцини та моноклональні антитіла, спрямовані на запобігання інфекціям, що виникають у процесі надання медичної допомоги. Завдяки сучасним вакцинам вдається успішно тримати під контролем хвороби, які колись вважалися смертельно небезпечними. Розробка інноваційних вакцин є одним із ключових завдань у протистоянні інфекційним загрозам. Водночас вакцинацію дедалі частіше розглядають як перспективний метод профілактики окремих неінфекційних патологій [3].

Виклики впровадження вакцинопрофілактики. Сучасні проблеми полягають у недостатньому рівні вакцинації в багатьох

країнах, що потребує посилення співпраці між різними галузями. Коливання щодо вакцинації (hesitancy), зменшення бажання допомагати іншим, втрата довіри до науки та державних органів є значними бар'єрами на шляху досягнення всесвітніх цілей імунізації. Патогени, які раніше вважалися взятими під контроль, повертаються з оновленими генетичними рисами, через що імунній системі стає важче їх розпізнавати навіть тій, яка формується завдяки наявним вакцинам. Для багатьох тяжких та розповсюджених інфекційних хвороб досі не створено й не впроваджено дієвих вакцин, і це питання залишається відкритим [4].

Висновки. Вакцинація визнана найефективнішим і найбезпечнішим способом профілактики інфекційних захворювань, що підкріплюється багаторічними науковими дослідженнями та глобальним досвідом. Вона не тільки гарантує особистий захист, а й сприяє формуванню колективного імунітету, який має ключове значення для обмеження циркуляції небезпечних інфекцій серед населення. Сучасна вакцинологія стрімко розвивається, застосовуючи передові технології та підходи, зокрема для профілактики інфекцій, що виникають під час надання медичних послуг. Водночас результативність будь-якої програми імунізації визначається не тільки якістю вакцини, а й тим, наскільки широко вона охоплює населення та який рівень довіри існує до щеплень. Сумніви щодо необхідності вакцинації, недовіра до наукових досліджень та низька поінформованість залишаються суттєвими бар'єрами на шляху до виконання глобальних завдань імунопрофілактики.

Безпечність вакцин – це не одноразова перевірка, а постійний процес, який супроводжує препарат упродовж усього його існування. Комплексний підхід, який поєднує глибокий науковий аналіз, відкритість даних і дієвий епідеміологічний контроль, є основою для підтримання довіри до вакцинації як до одного з головних інструментів охорони здоров'я. Саме тому подальші успіхи в боротьбі з інфекційними хворобами залежатимуть від співпраці фахівців різних галузей, наполегливої роз'яснювальної роботи та невпинного вдосконалення механізмів моніторингу.

Перелік використаних джерел:

1. Infektionsprävention in Klinik und Praxis : Die Rolle der Infektiologie [Prevention of infectious diseases : The role of infectious disease specialists] / M. Vehreschild, E. Kramme, C. Lehmann et al. *Innere Medizin (Heidelberg, Germany).* 2026. Vol. 67. Suppl. 1, P. 26–29. DOI: https://doi.org/10.1007/s00108-026-02071-y

2. Endemic, epidemic and pandemic infections: the roles of natural and acquired herd immunity. / D. L. Stevens, A. E. Bryant. *Current opinion in infectious diseases*. 2023. Vol. 36, iss. 3. P. 171–176. DOI: https://doi.org/10.1097/QCO.0000000000000916

3. Vaccines and monoclonal antibodies to prevent healthcare-associated bacterial infections. / L. Sauvat, P. O. Verhoeven, J. Gagnaire et al. *Clinical microbiology reviews*. 2024. Vol. 37, iss. 3. Art. e0016022. DOI: https://doi.org/10.1128/cmr.00160-22

4. Minaeva V., Golubkova A. Current state of vaccine prophylaxis and its resource supply in the post-pandemic period (review of literature). *Epidemiology and Infectious Diseases* . 2025. Vol. 29. DOI: https://doi.org/10.17816/EID636229.

Starkova V.D., Trotsenko O.V., Starkova I.V.
Kharkiv National Medical University,
Kharkiv, Ukraine

THE PHENOMENON OF THE KYIV-PECHERSK LAVR AS A FACTOR OF PATRIOTIC FORMATION OF MEDICAL STUDENTS (to the 975th anniversary of the founding of the Kyiv-Pechersk Lavra)

The problem of forming the modern doctor's personality is one of the most difficult ones in pedagogy. The first reason is, that the moral code of a doctor provides for the provision of medical care to people regardless of their national, religious, racial, or social background. Violation of this principle will inevitably lead to the loss of the very essence of the medical profession. For this reason, in the matter of educating medical students in respect for their own national or regional culture, the formation of a sense of patriotism, one must act sufficiently, thoughtfully and far-sightedly. In